

CYKLISK TRÆNING OG TRÆNINGSRUNDER

1. intersprogets omstrukturering

Nunan (1999: 108-109¹) beretter om sine oplevelser fra sin første tid som underviser:

"The first thing I noticed was the alarming gap between what I was trying to teach my learners and the things that they actually appeared to be learning. I also found that the effect of my pedagogical effort sometimes seemed to make my learners worse, not better. (-) In time, I came to see (or rather my learners forced me to see), that my teaching was predicated on the assumption that learning another language was a process of erecting a linguistic "building" in a step-by-step fashion, one linguistic "brick at a time".

Den lineære og kumulative indfaldsvinkel til sproglig læring, som Nunan her beskriver, er baseret på den præmis, at intersprogsbrugere² lærer ét sprogligt element ad gangen, og at de skal beherske dette, før man går videre til det næste. Men sådan foregår læringsprocessen ikke. Udviklingen af intersproget i retning af stadigt stigende grad af sofistisering, nuancering og kompleksificering sker over tid og betyder, at det er under konstant forandring. Udviklingen kan beskrives som U-formet³:

"Initially learners may display a high level of accuracy only to apparently regress later before finally once again performing in accordance with target-language norms. It is clear that this occurs because learners reorganize their existing knowledge in order to accommodate new knowledge" (Ellis 2001⁴).

Den omstrukturering, som Ellis i dette citat refererer til, findes uddybet hos Lightbown (1985: 177⁵):

"[Restructuring] occurs because language is a complex hierarchical system whose components interact in non-linear ways. Seen in these terms, an increase in error rate in one area may reflect an increase in complexity or accuracy in another, followed by overgeneralization of a newly acquired structure, or simply by a sort of overload of complexity which forces restructuring, or at least a simplification, in another part of the system".

Det vil sige, at på trods af at en intersprogsbruger synes at beherske et givet sprogligt element, vil der ofte forekomme midlertidige sproglige tilbagefald, når nye elementer introduceres, fordi disse forårsager en omstrukturering af systemet. Den kan undertiden føre til fejlagtige formodninger om, at udviklingen af intersproget ikke forløber efter hensigten, når det i realiteten forholder sig sådan, at omstrukturering indgår som en integreret del af læringsprocessen og er et positivt tegn på, at der sker noget nyt i den sproglige udvikling.

---

¹ Nunan, David (1999): *Second language teaching and learning*. Boston (Massachusetts): Heinle & Heinle Publishers.

² Benævnes også *sprogindlærere*.

³ Intersprogsudviklingens sammenligning med bogstavet U er begrundet i, at den ligner en proces gående fra at være på niveau (oppe) til ikke at være på niveau (nede) og til atter at være på niveau (oppe).

⁴ Ellis, Rod (2001): *SLA research and language teaching*. Oxford: Oxford University Press.

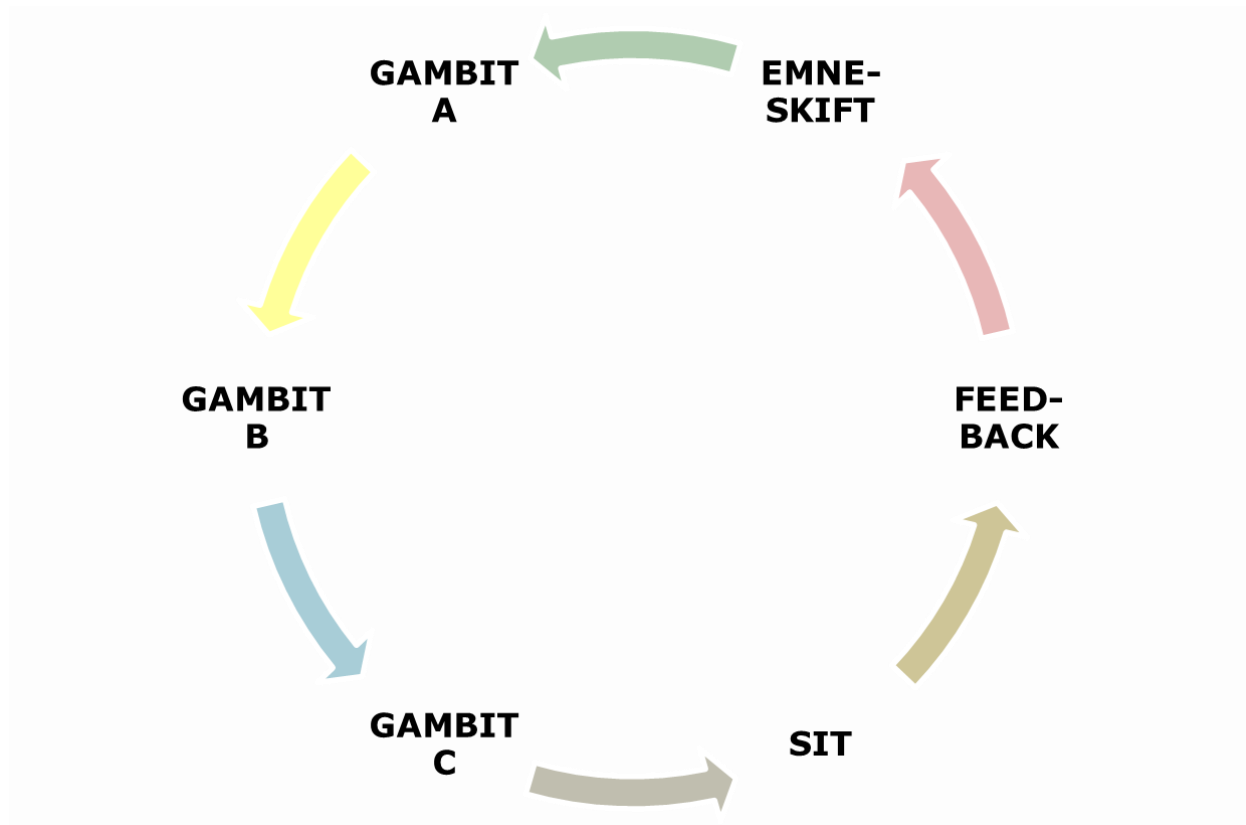
⁵ Lightbown, Patsy M. (1985): Great expectations: Second language acquisition research and classroom teaching. *Applied Linguistics*, 6/2, 173-189.

2. Cyklisk træning

Den gradvise, ikke lineære proces indikerer, at der er grund til i tilrettelæggelsen af undervisningen at indtænke cyklisk træning, således at de konversationelle læringsmål gentages i forskellige emnebaserede samtaleforløb⁶. Dette indebærer, at man med jævne tidsintervaller vender tilbage til tidligere læringsmål og på samme tid inddrager nye kontekster, så der kan ske en gradvis tilpasning og omstrukturering af intersprogsbrugerens allerede eksisterende viden. Desto vanskeligere et læringsmål er at opfylde, desto flere gentagelser er påkrævet.

Illustrationen nedenfor skal forstås som et træningsprincip bygget op omkring de samtalefænomener, der indgår i de givne læringsmål.

På de indledende læringsniveauer, hvor arbejdet med samtalefærdigheden er nyt for alle deltagere, kan læringsmålene i højere grad være fælles end på senere niveauer, hvor de individuelle læringsbehov bliver mere og mere markante. Det vil sige, at cyklusen løbende kan justeres, således at træningen køres i et differentieret perspektiv i overensstemmelse med den enkelte elevs/studerendes læringsmæssige behov.

(SIT: spørge-ind-til.

Med *gambit A, B og C* menes forskellige udvalgte gambitkategorier/gambittyper).

-----

⁶ Et emnebaseret samtaleforløb svarer til en 'uformal samtale' med et hovedemne, x antal underemner med x antal delaspekter.

2.1 Træningsrunder

I forbindelse med hvert emnebaserede forløb tilrettelægges træningen i samtalefærdighed ud fra såkaldte træningsrunder, hvori cyklusen med de konversationelle læringsmål er inkorporeret.

Fra egen undervisning har jeg gode erfaringer med tre træningsrunder.

I første træningsrunde fokuseres primært på gloser, grammatik og udtale. Hermed skabes et sprogligt fundament for de efterfølgende to træningsrunder med fokus på forskellige samtalefænomener, hvilket kan bidrage til at formindske den kognitive belastning.

Eksempler på emnebaserede forløb med tre træningsrunder:

Forløb over hovedemnet *personlig identifikation*

træningsrunde 1 → emnerelevante gloser, grammatik, udtale

træningsrunde 2 → *cyklisk samtaletræning m. fokus på SIT (= spørge-ind-til)*

træningsrunde 3 → *cyklisk samtaletræning m. fokus på tilbagekanaliserende feedback og emneskift*

Forløb over hovedemnet *familien*

træningsrunde 1 → emnerelevante gloser, grammatik, udtale

træningsrunde 2 → *cyklisk samtaletræning m. fokus på gambitkategori A*

træningsrunde 3 → *cyklisk samtaletræning m. fokus på SIT og gambitkategori B*

Forløb over hovedemnet *fritid*

træningsrunde 1 → emnerelevante gloser, grammatik, udtale

træningsrunde 2 → *cyklisk samtaletræning m. fokus på gambitkategori C*

træningsrunde 3 → *cyklisk samtaletræning m. fokus på tilbagekanaliserende feedback og gambitkategori A*

Forløb over hovedemnet *uddannelse*

træningsrunde 1 → emnerelevante gloser, grammatik, udtale

træningsrunde 2 → *cyklisk samtaletræning m. fokus på emneskift*

træningsrunde 3 → *cyklisk samtaletræning m. fokus på SIT og gambitkategori B*

Det er ikke meningen, at de tre træningsrunder afvikles i umiddelbar forlængelse af hinanden (i samme time/lektion). I et givet tidsrum mellem runderne skal samtalepartnerne have mulighed for fx at sætte sig mere ind i emne, arbejde videre med ordforrådet samt sætte sig ind i/repetere de relevante samtaleteknikker.

Som det fremgår, er der i hvert emnebaserede forløb direkte fokus på tre forskellige samtalefænomener (et i anden træningsrunde og to i tredje runde). Dette forhindrer selvsagt ikke den enkelte samtalepartner i at bruge flere af slagsen uden specifikt fokus, hvormed menes dem, der på det givne tidspunkt er indarbejdet i intersproget, og som anvendes uden at rette opmærksomheden nævneværdigt mod dem.

Når det i den tredje træningsrunde principielt kan forsvares at sætte træningsmæssigt fokus på to samtalefænomener, er det fordi, at det sproglige grundlag (gloser, grammatik og udtale) vil være mere solidt end i første og anden runde.

Dog må man være forberedt på individuelle afvigelser og dermed ændring af læringsmålene for nogle samtalegrupper/samtalepartnere. Med henblik på at undgå kognitiv overbelastning er det en mulighed at sætte direkte træningsfokus på kun et af de to samtalefænomener ad gangen i et givet antal minutter.

Både underviser/vejleder og de deltagende i de 'uformelle samtaler' anbefales hele tiden at have i baghovedet, at målet med træningen er en gradvis udvikling i retning af en ægte hverdags samtale. Et af de væsentligste træk ved denne mundtlige interaktionsform er, at hverken emnerne, deres

rækkefølge eller omfang er planlagt på forhånd. Denne manglende forhåndsplanlægning gør, at samtalepartnerne reagerer spontant, hvilket på sin side skaber en høj grad af improvisation i samtalen. Denne uforudsigelige udveksling af informationer og meninger, deres form og indhold gør enhver samtale unik og ikke mulig at genskabe i sin oprindelige form.

Det skal derfor understreges, at træningsrunderne i en 'uformel samtale' ikke skal opfattes eller afvikles som direkte gentagelser/kopier, der med stor sandsynlighed ville anspore til uhensigtsmæssig anvendelse af manuskripter samt udenadslære.

Den samtalemæssige variation i de tre træningsrunder skabes på flg. måder:

I første runde

- dannes et sprogligt fundament (ordforråd, grammatik, udtale) for de kommende runder
- samtales der om færre underemner og/eller delasppekter end i de efterfølgende runder
- er der ikke direkte fokus på samtalefænomener fra den cykliske træning

I anden runde

- samtales der om (mere eller mindre) de samme emner/delaspekter som i første runde, men gerne i en anden rækkefølge og med direkte fokus på et udvalgt samtalefænomen fra den cykliske træning
- kan der i forhold til første runde påkobles flere underemner og/eller delasppekter uden direkte fokus på et samtalefænomen fra den cykliske træning

I tredje runde

- samtales der om (mere eller mindre) de samme emner/delaspekter som i første og anden runde, men gerne i en anden rækkefølge og med direkte fokus på to udvalgte samtalefænomener fra den cykliske træning
- kan der i forhold til anden runde påkobles flere underemner og/eller delasppekter i relation hertil uden direkte fokus på et samtalefænomen fra den cykliske træning

Med mindre det af en eller anden årsag ikke kan lade sig gøre, bør én og samme gruppe altid samarbejde i et helt emnebaseret forløb inkl. alle tre træningsrunder i en 'uformel samtale'.